

זבחים יג יד
ADDENDUM
עֲשֵׂרֶת יָמֵי תְּשׁוּבָה תִּשְׁפָּ"ו

משה שווערד

1. אברבנאל על ויקרא - פרק טז פסוק ה-כח

והנה היו בהזאות קדש הקדשים והפרוכת אשר כנגדו, כל ההזאות אחת למעלה ושבע למטה, על פני הכפורת ולפני הכפורת, שלא יגע הדם לא בארון ולא בכרובים אלא בין הבדים. ולפני הכפורת הוא על הארון. והיו ההזאות להעיר, שהדבקות והתורה והנבואה שרשים עקרים בנותן והמשפיע יתעלה. כי כל המעלות ההן באות מלמעלה, ואין יכולת באדם להשיגן מתוך חקירתו והשתדלותו. ולפי שאין למעלה רבוי אלא אחדות גמורה, לכן היה מזה תמיד אחת למעלה כפי הנותן. והרבוי למטה מצד המקבלים. ולכך היה שבע למטה, שהמספר ההוא מורה על הרבוי. אמנם בעניני ההיכל, המורה על השלמויות ששיג האדם מתוך חקירתו והשתדלותו, ובפרט מזבח הזהב המורה על האמונות, היו ההזאות כלם מלמטה למעלה. כי כן הוא השגת האדם מלמטה למעלה. ואחרי הכינו את עצמו, אם להעשיר ואם להתחכם, או להאמין או להנבא, אז יבא השפע העליון באחרונה. ומפני זה היה הכהן גדול מזה על מזבח הקטורת ההזאה האחרונה מלמטה למעלה. וזו היא התשובה לשאלה הארבע עשרה:

והנה היה מספר ההזאות בזה האופן, אחת ושתים, אחת ושלוש וכן תמיד, להעיר שהיה הכל מאתו יתעלה. כי הנה הדברים הבאים מאתו בלי אמצעי, הם מדרגה אחת. ואשר הם באמצעות הגלגל הראשון, הם אחת ושתים, רוצה לומר, אחת מאתו יתעלה ושתים בערך אותו אמצעות. וכן שאר האמצעיים כלם הם פועלים עם שפע הסבה הראשונה יתעלה, ולכך היה מונה הכהן גדול וזוכר שם 'אחת' עם כל אחד מהמספרים. אך אמנם לא היו עוברים ממספר השבעה, הנה הוא, לפי שיש דברים נתיחסו לפועל יתעלה מבלי אמצעי, ויש שנתיחסו אליו יתעלה אבל באמצעי. וזה האמצעי אפשר שיהיה אחד מארבעה העלולים הראשונים, ראשי הארבע מחנות של מלאכים:

2. דרשות המהר"ל - דרוש לשבת תשובה (המשך)

ואמר בזאת יבא אהרן, ובמדרש (ויק"ר פ' כ"א) בזכות התורה וזאת התורה ובזכות המילה זאת בריתי. ור"ל מפני שיש בישראל מעלה זאת שאינם נתונים תחת הטבע שהיא גשמית אבל מדרגתם על הטבע הגשמית, ולכך נתן להם השם יתעלה המילה ביום השמיני. כי שבעה ימים הם ימי הטבע שהיא גשמית שהם נגד שבעת ימי בראשית שברא הקב"ה את הטבע הגשמית, וביום השמיני שהוא על מספר שבעה צוה המילה מה שחסר בטבע הגשמית שהיא הערלה. ולכך ראוי לכהן להיות נכנס לפני ולפנים שמקום זה מקודש ונבדל מן הגשמי שנקרא קודש קדשים בזכות המילה ובזכות התורה שהיא על טבע הגשמית. ולכך כל ההזאות שהיו ביום הכפורים לפני ולפנים היו שמונה אחת למעלה ושבע למטה. וזה כי האחת למעלה היא כנגד המדרגה שהיא על הטבע שהיא למעלה ושבע למטה שהם כנגד הטבע. וזה, כי כאשר נכנס לפני ולפנים ודבר זה ביום

הכפורים אשר היה לו עינוי נפש הוא הסרת הגוף הגשמי ונכנס במחיצה שהוא על הגשמי, הוצרך הזאות אחת למעלה ושבע למטה, ושאר הזאות הם שבע בלבד. וכן כל שאר מצות המיוחדות ביום הזה הכל בשביל זה. כי כאשר יום זה מיוחד להסרת הגופנית ודבר זה מיוחד לישראל, כי אין נפש ישראל נפש בהמית מוטבע בגוף, **ולכך אמרה תורה שיקח מאת בני ישראל שני שעירים. מפני כי השעיר דמו כדם האדם, ולכך שחטו בני יעקב שעיר עזים ויטבלו הכתונת בדם והדם הוא הנפש,** ומפני כי יש לישראל נפש אדם לא נפש בהמה לכך יהיה כפרתם שעיר עזים שדמו כדם האדם, וזהו מעלת ישראל מצד עצם ישראל שהוא הנפש. אבל קרבן אהרן פר כי קרבן זה הוא קרבן אהרן כדכתיב (ויקרא ט"ז) פר החטאת אשר לו, כי הוא נקרא כהן הגדול ראוי שיהיה קרבנו גדול ולכך קרבנו פר ואיל. שני שעירים אשר האחד לה' והאחד לעזאזל, גם ענין הגורלות, **מפני כי השעיר הזה אשר הובא דמו לפני ולפנים מורה על מעלת נפש ישראל אשר יש לנפש שלהם הסרה מן הגופניות, ולכך הובא הדם לכפר לפני ולפנים אשר הוא קדוש ומקודש מכל גוף, ואם כן החטא בישראל אחר שנפשם קדושה וטהורה מצד עצמם אינו מצד עצם הנפש, שהרי נפשם מצד עצמם קדושה וטהורה,** שאם לא כן לא יהיה ראוי להביא הדם במקום קודש הקדשים. **אבל החטא הזה אינו מצד נפש ישראל רק הוא בשביל גרוי השטן אשר הוא מתגרה בישראל ומצד הזה בא החטא.** ולכך אמרה תורה כי מצד שישראל יש להם נפש טהורה ויש להם קרבן להקריב לפני ולפנים, אם כן החטאים שישראל עושים הוא מיצר הרע שהוא השטן לא מצד עצמם, עד שיש לשטן הוא היצר הרע חלק בישראל הם החטאים שהם מצד היצר הרע, **ולכך אמרה תורה שיתן עונות ישראל על השעיר השני וישלח השעיר במדבר עד שיקח חלקו מן ישראל אשר יש לו אצלם. וחם ושלוש לא שיהיה כאן הקרבה אליו כלל שהיא העבודה, רק נקרא ושלח את השעיר הוא ששלח אותו החוצה, כי החטאים בישראל אינם מצד עצמם רק מצד החוץ באו דהיינו מצד יצר הרע, ודבר שבא מצד החוץ אפשר שישלח אותם גם כן מעליו.** ולכך צריך שיתן עליו גורלות כי הגורל מתחייב זה מזה, וכאן מפני שהם מקריבים קרבן לפני ולפנים מורה על מעלת נפשם מצד עצמם, מזה בעצמו מתחייב שישלחו שעיר לעזאזל, כי יש ליצר הרע הוא השטן חלק בישראל וישלחו אותו מעליו. ואם לא היו הגורלות רק היה מקריב השעיר בפנים בעצמו והיה משלח השעיר בעצמו מפני דבר זה אי אפשר, כי באולי חטא ישראל הוא מצד נפשם ומצד עצמם ולא שייך לשלח החוצה, אבל דבר זה שישלח השעיר הוא מצד השעיר שנכנס דמו לפני ולפנים בזה נראה טהרת וקדושת ישראל מצד עצמם מפני הקרבן שהוא לפני ולפנים:

3. ספר תורת העולה לרמ"א ז"ל - חלק ב - פרק כו

אמנם מנין ההזאות שהיו שמונה על בין הבדים ועל הפרוכת וארבע על קרנות המזבח, ושבעה באמצעו הוא מבואר בדרך זה. כבר נודע הזאות יום כפורים שהוא אחת למעלה ושבעה למטה, כמו שיתבאר בהלכות יום כפורים (ח"ג פנ"ח) אם ירצה השם יתעלה, והטעם שהיו רומזים על ענין יצר הרע המחטיא האדם והוא נקרא בשבעה שמות, ולכן היה זורק שבעה הזאות למטה ואחד מלמעלה שהוא נגד יצר טוב, והיה מונה עם כל הזאות שלמטה שלמעלה כמו שאמרו (יומא נ"ג ע"ב) וכך היה מונה כו', להורות כי מן הראוי לשתף יצר הרע עם יצר הטוב ואז שניהם כאחד טובים, והיה זורק כמו שנאמר (יחזקאל ל"ו כ"ה) וזרקתי עליכם מים טהורים כמו שיתבאר כל זה אם ירצה השם יתעלה בסדר יום כפורים (ח"ג פנ"ט), ולכן היה זורק אלו הזאות על בין הבדים והפרוכת, וכבר נודע ח"א פ' כ"ה על מה היו רומזים, ובדרך שכתבתי בסמוך: